

...och här sitter radiochefen som

inte längre har någon radio!

Vad var avsikten med Radio Nord?

■ En novemberdag 1959 på restaurang Frati i Stockholm. Ett 50-tal herrar satt och åt lunch i festvåningen. Det var reklamdirektörer, finansmän, förmögna stockholmsköpmän och två amerikaner. Radiochefen *Olof Rydbeck* och TV-chefen *Nils-Erik Baehrendtz* hade också inbjudits — men tackat nej. Vård på lunchen var *Jack Kotschack* — den blivande chefen för Radio Nord (eller Radio Norr som den kallades på den tiden). Det var meningen att introducera Sveriges nya kommersiella radio hos män med stora reklamkonton.

De två texasmiljonärer som skulle finansiera sändarfartyget *Bon Jour* var också närvarande: *Robert Thompson* (texasolja) och *Gordon McLendon* (USA-radio).

Gordon McLendon stod för programförklaringen:

— Vi skall ge stort utrymme åt kvalificerade program. Teater, seriös musik, föredrag — med anlitande av de bästa krafter som står att få i Sverige. Underhållningen skall bestå av topp-varietéprogram. Nyhetstjänsten blir dock det viktigaste och Stockholm skall specialbevakas av ett reporter-team. Regeringen skall få gratis sändningstid.

— Om lyssnarna inte skulle gilla våra program. Ja, då står vi där och får ta förlusten. Men om folk tycker om dom? Ja, regeringen kommer alltid att acceptera det som folk gillar.

Texasmännens första investering i Radio Nord angavs till 400.000 dollar (2 milj. kronor).

Har de råd att förlora så mycket?

— En svensk regeringsledamot säger till SE:

— Det har de säkert. Dessa herrar har så mycket pengar att de kan leka med sådana här projekt utom lagen.

Och vad blev det av den?

■ Omdömet i dag torde vara ganska allmänt: ett fiasko — publikt och ekonomiskt.

Vad gjorde man för misstag?

Ledningen lyckades aldrig förverkliga tanken om producerade program. Det gjorde att folk tröttnade.

Det amerikanska kapitalet bakom företaget blev en nagel i ögat på många. Radio Nord var inget svenskt företag utan ett smart försök av utlänningar att dra pengar ur landet.

Principerna för verksamheten — bl. a. sådana som att man inte betalade ATP-avgifter för sina anställda — var skäl som i Social-Sveriges myndighetskontors väge tungt, när sändarens fortbestånd diskuterades.

Dålig kontakt med de svenska politikernas sätt att resonera. Underskattning av svenska regeringens beslutsamhet i att uppfylla den överenskommelse man skrev under i Genève 1959 (innan Radio Nord startade) och som gick ut på att man skulle stoppa alla piratsändare.

Summa: Det var Texasmiljonärernas och Kotschacks skötsel av Radio Nord — misstagen med de dåliga programmen etc. — som vägle tyngst, när politikerna skulle fatta ståndpunkt — tyngre än talet om de störda telekommunikationerna, trängsel i etern etc. Det är inte alls några 300 piratsändare i farten i världen, som det sagts i debatten. Avdelningsdirektör *Sven Gejer* i telestyrelsen upplyser att man endast känner till 4 sådana företag: Radio Nord, Radio Syd, Radio Merkur och Radio Veronica utanför Hollands kust.

Siffran 300 då? Ja, det är stationer från länder som inte var med, när väglängderna fördelades i Köpenhamn strax efter andra världskriget, länder som då var politiskt impopulära — framför allt Västtyskland och Spanien. Men det gäller stationer som uppträder helt *legalt* i sina förhållanden till myndigheterna.

Förtjänst: Folk har haft ett kärt ämne att diskutera, tidningarna något att skriva om och vi har fått en Melodiradio. Jack Kotschack till SE: — Jag har fått mer publicitet än Jussi Björling.

Vart tar piraterna vägen?

■ Utom Radio Nord drabbas också Skånes Radio Syd av regeringens bannbulla. Chefen för det företaget heter fru *Britt Wadner* och sändarfartyget har varit i gång sedan i februari — tidigare hyrde man sändningstid på danska Radio Merkur. Radio Syd är ett helsvenskt företag, som t. o. m. räknar SJ bland sina annonsörer. I den krasch som följer på kriminaliseringen av pirat-radioverksamheten räknar fru Wadner med att hennes egna tillgångar (bl. a. en villa) också skall stryka med. Företaget har dessutom förpliktelser att ta hand om sina anställda för lång tid framåt.

Texasmiljonärerna får betala förlusten på Radio Nord. Jack Kotschack har i obestämda ordalag talat om en ny pirat-station på ön Rhodos i Medelhavet.

Många av Radio Nord's anställda har redan andra jobb: *Lars Branje* och *Sewe Ungermark* är anställda på Sveriges Radios nyhetsredaktion, *Kaj Karlholm* är på TT:s utrikesredaktion och hörs ofta som nyhetsuppläsare i Sveriges Radio, *Kjell Bergström* — Radio Nord's nyhetschef — är på en PR-byrå i Stockholm, f. d. programchefen *Lennart Atterling* lär umgås med planer på en Radio Mallorca, f. d. nyhetschefen *Björn Höijer* är på amerikanska nyhetsbyrån AP:s stockholmsredaktion, *Gösta Sturmark* är på en stor annonsbyrå i Stockholm och planlägger där frågor som har med kommersiell radio att göra...

Radiopiraterna Jack Kotschack, Nord, och Britt Wadner, SE-special: Karl-Gunnar Bäck — Roland Andersson (foto)

Sy, sitter på riksdagsläktaren och lyssnar på det oundvikliga slutet: piratradiolagen på väg att röstas igenom.